№ 39 Մարտի 11 (23) 1880 Մարտի 11 (23) № 39

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայոց Թատրոնական գործը։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Ցարիցինից։ Նամակ Եկատերինոդարից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Գերմանիա։ Արտաքին լուրեր։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բանասիրական։ Խենթը։

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

—

Այս օրերս հաւաքվեցաւ Թիֆլիսի հայոց Թատրոնական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, Թատրոնական կօմիտէտի նոր անդամներ ընտրելու համար,—և ընտրեց կրկին հին անդամներին։

Ընկերութեան անդամները, որոնք փող են նուիրել յօգուտ Թատրոնական գործի բազմաթիւ են, իսկ վերջին ընդհանուր ժողովի մէջ հաւաքվեցան միայն երեսուն հոգի, և այդ երեսուն մարդիկ կազմեցին ժողով, լսեցին հաշիւ, վճիռներ կայացրին և կօմիտէտի անդամներին ընտրեցին։ Կօմիտէտը, ի հարկէ, աշխատեց որ մեր տեղական հայոց լրագիրներում առաջուց չը յայտնվի որ լինելու է ընդհանուր ժողովը..

Ընդհանուր ժողովը ուրախութիւն ունեցաւ լսել կօմիտէտի ներկայացրած հաշիւը, որից երեւում է թէ կօմիտէտը, չը նայելով որ աչազին արդիւնքներ ունէր այս սեզօնի ներկայացումներից, մօտ 2000 րուբլու դէֆիցիտ կրեց....

Ու զարմանալի չէ. եթէ ամեն մի դերասանին ու դերասանուհուն ընծաներ են ընծայում, ի հարկէ դէֆիցիտ կը լինի։ Բայց այդ բաւական չէ. Թիֆլիսի հասարակութենից հաւաքած 8000 րուբլ գումարից մի սէզօնի մէջ 7000 րուբլ պ. Պալմի գրպանն է ածել կօմիտէտը։ Հաշւելով 35 ներկայացումն և իւրաքանչիւր ներկայացման դահլիճի վարձ 200 րուբլ պ. Պալմին,—կը գոյանայ 7000 րուբլ... Ահա, ինչպէս են վարվում հասարակական փողի հետ։

Երևի հասարակութիւնը չը մոռացաւ, որ Արծրունու Թատրոնը ձրի էր առաջարկվում կօմիտէտին։

Երէկ մեզ աջողվեցաւ խօսել կօմիտէտի անդամներից մէնի հետ. նա յայտնեց որ կօմիտէտը այն պատճառով չէ անցնում Արծրունու Թատրոնը, որ այդ Թատրոնի բեմի վրա պրօվալներ չը կան.... Այժմ, ուրեմն պրօվալների բացակայութիւնը պատճառ են բռնում։ Կարծես թէ մի պիէսայի համար, ինչպէս, օրինակ, «Անջելօ» պիէսան է, անպատճառ պէտք է պրօվալներ լինեն։ Իսկ բեմի փոքրութիւնը շատ լաւ յայտնի էր կօմիտէտի անդամներին. նրանք իրանք ամեն օր գալիս էին երբ Թատրոնը շինվում էր, վերահսկում էին շինութեան վրա, իրանք հրահանգներ էին տալիս և գոհ էին երեւում թէ Թատրոնի և թէ բեմի մեծութենից.... Բայց երբ Թատրոնը վերջացաւ, և Թատրոնի տէրերը մեծ ծախսեր արեցին, այն ժամանակ Թատրոնը անյարմար յայտնվեցաւ և հայ ինտելիգէնցիայից բաղկացած կօմիտէտը աւելի լաւ համարեց հարստացնել մի օտարազգուն, ածել պ. Պալմի գրպանը 7000 րուբլ մի սէզօնի մէջ, քան թէ օգուտ քաղել մի հայի կառուցած Թատրոնից։

Այդ դեռ բաւական չէ. կան այն աստիճան անամօթ մարդիկ. որոնք Թէ Թիֆլիսում լուր են տարածում, Թէ Կ. Պօլսի հայ լրագիրներին տեղեկութիւններ են հաղորդում, որ կօմիտէտը չը կամեցաւ վարձել Արծրունու Թատրոնը այն պատճառով, որ գնի մէջ չը համաձայնվեցան. այն ինչ Թատրոնը հայոց խմբին անվարձ էր տրվում։

Արծրունու Թատրոնի տէրերը բաւական միամիտ էին որ հաւատացին կօմիտէտին, շինեցին Թատրօն, մեծ գումարներ ծախսեցին և ոչ հայոց, ոչ էլ վրաց խումբը չանցաւ նոր շինած Թատրոնը։ Այժմ նրանք երևի աւելի հեռատես կը լինին, չեն շինի պրօվալներ, որպէս զի կրակի դէմ ապահովութեան պրէմիան երկու անգամ թանգ վճարեն, ուրեմն կըկին նոր ծախսեր անեն,—իսկ հայերն ու վրացիք դարձեալ յարմար չը համարեն անցնել այդ Թատրոնը։

Թիֆլիսցի հայ ինտելիգէնցիայի հետ գործ ունենալու համար պէտք է նրանց հետ վարվել այնպէս, ինչպէս նրանք իրանք են վարվում ուրիշների հետ։ Արծրունու Թատրոնի տէրերը պէտք է սկզբից աւելի հեռատես լինէին. երբ Թատրոնի շինութիւնը նոր էր սկսվում, իսկ կօմիտէտի անդամները փող սկսեցին հաւաքել հասարակութիւնից, Թատրոնի տէրերը պէտք է նօտարիական

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

ԺԱ.

Տանուտէր Խաչօի ամուսինը իր վերջին զաւակի՝ Ստեփանիկի ծնունդից յետոյ վախճանվեցաւ։ Այնուհետև Խաչօն չամուսնացաւ, թէև նրա հասակում գիւղացին առանց կնոջ չէ մնում։ Տան կառավարութեան մէջ հանգուցեալի տեղը բռնեց նրա մեծ հարսը՝ Սառան, որ յայտնի էր ամբողջ գիւղում որպէս խելացի և լաւ տանտիկին։ Ինքը ծերունին շատ անգամ դիմում էր նրա խորհուրդներին և տան բոլոր հարսները հպատակւում էին նրա հեղինակութեանը։

Մի առաւօտ, երբ տան մէջ բոլորը զբաղված էին իրանց սովորական տնտեսութիւնով, մի աղախին, որ գնացել էր աղբիւրից ջուր բերելու, կուժը ուսին վերադարձաւ, և մօտենալով Սառային, ասաց նրա ականջին. «մի քուրդ աղջիկ դրսումը կանչում է քեզ»։

—Կանչիր այստեղ, ասաց Սառան,—տեսնում ես, ես գործ ունեմ։

—Ներս չէ գալիս, ասում է շատ հարկաւոր խօսելիք ունեմ, պատասխանեց աղախինը։

Սառան դուրս գնաց. աղջիկը կանգնած էր դըրան մօտ։ Դա մի բարձրահասակ աղջիկ էր, ցամաք կազմուածքով և թուխ ու գրաւիչ դէմքով։

—Մի քիչ հեռու գնանք, տես, այն ծառերի մօտ, այնտեղ մարդիկ մառն չեն գալիս, ասաց աղջիկը, ձեռքը պարզելով դէպի այն կողմը։

Սառան նայելով անծանօթ աղջկայ վառվռուն աչքերին, նրա սրտում ծագեց մի ակամայ կասկած։ Ինչու էր այդ վայրենին տանում նրան այն հեռաւոր ծառերի մօտ, ուր մարդիկ չէին մառն գալիս։ Ի՞նչ գործ ունէր իր հետ։

—Ներս եկ, ասաց Սառան, բռնելով նրա ձեռքից,—գնանք մեր տունը, եթէ ուզում ես, որ քո խօսքերը ուրիշները չը լսեն, մեր տանը ծածուկ տեղեր շատ կան։

Անծանօթը առանց հակառակելու ընդունեց տանտիկնոջ հրաւէրը։ Սառան տարաւ նրան դէպի բակի մի կողմը, որ հովանաւորված էր ուռենի ծառերով։

—Այստեղ կը նստենք, ասաց նա,—դու երևի ծառեր շատ ես սիրում։

Նրանք նստեցին միմեանց մօտ խոտերի վրա, որ խիտ կերպով աճել էին ածուի եզրում։

—Հիմա ասա, իմ սիրունիկ, հարցրեց Սառան մտերմաբար բռնելով աղջկայ ձեռքը,—ինչ ունես ասելու ինձ։

—Ջաւօին ուղարկեց քեզ մօտ Խուրշիդ խանումը. դու խօ ճանաչում ես Խուրշիդին. նա Ջաւօի տիկինն է։ Ջաւօն ամեն օր փառք է տալիս Աստծուն, որ այնպիսի լաւ տիկին ունի։ Նա Ջաւօին չէ ծեծում ու ամեն անգամ իր հին շորերը տալիս է, ասում է, հագիր, Ջաւօ, դու լաւ աղջիկ ես։ Բայց ո՞վ կասէ, հին շորեր են. տեսնում ես, բոլորը նոր է, բոլորը տիկինն է տուել։ Մի օր հագել է նա, միւս օրը հին է տիկնոջ համար։

Եւ իրաւ, քուրդ աղջիկը բաւական մաքուր, և կարելի է ասել, բաւական չքեղ կերպով էր հագնված։ Բայց նրա անկապ խօսքերից Սառան ոչինչ չը հասկացաւ։ Նա խօսում էր երրորդ դէմքով։ Այնքանը իմացաւ Սառան, որ աղջկան կոչում են Ջաւօ, որ նա տիկին Խուրշիդի աղախինն է, որին ինքը առաջուց ճանաչում էր, որովհետև տիկինը իրանց տան բարեկամ՝ Ֆաթթահ-բէկի ամուսինն էր։ Բայց թէ ինչ բանի համար էր ուղարկել տիկինը այդ կիսախելք աղախնին իր մօտ,—ահա այդ հարցը հետաքրքրում էր նրան։ Բայց ծանօթ լինելով գռեհիկ քրդուհիների բնաւորութեանը, Սառան թոյլ տուեց նրան իր ձևով հաղորդել իր այցելութեան նպատակը։

—Քո անունը Ջաւօ է, հա, ինչ սիրուն անուն է։

—Մայրս Ջաւահիր էր կանչում, բայց տիկինը Ջաւօ է կանչում, ասում է, Ջաւահիրը շատ երկար է։

—Ես էլ քո տիկնոջ նման կը կանչեմ.—Ջաւօ, աղջիկս, ինչ ասաց տիկինը, երբ քեզ ուղարկեց ինձ մօտ։

Բայց աղախինը միշտ շեղվում էր հարցին ուղղակի պատասխանելուց, երևի, նրա գլխում այնքան խառնված էին զանազան տարբեր մտածութիւններ, որ նա չէր կարողանում զասաւորել, և չը գիտէր, թէ որը պէտք էր առաջ ասել և որը յետոյ։ Նա պատասխանեց.

—Ջաւօի տիկինը այս գիշեր կռվեց աղայի հետ։—Դու այդպէս մի մտիկ տուր, Ջաւօն երեխայ չէ, նա շատ սատանայ է։—Երբ աղան տիկնոջ հետ կռվում էր, Ջաւօն վարագոյրի ետևում թագնված բոլորը լսում էր։ Ա՛խ, որքան բարկացած էր տիկինը. իր ծամերը փետում էր, շորերը պատառոտում էր։ Ափսոս այն շորերը, Ջաւօն էլ չէ կարող հագնել...։

Նկատելով, որ թեթևամիտ աղջիկը հագուստի շատ սէր ունի, Սառան ասաց,

—Ջաւօն խօ կարել գիտէ, կը կարկատէ, յետոյ կը հագնէ։

—Կարել, ինչպէս չէ իմանում։ Տեսնում ես այդ մատները,—նա ցոյց տուեց աջ ձեռքի մատները.—տեսնում ես, ախ, քանի անգամ Ջաւօի մայրը ասեղով ծակծկել է այդ մատները ու ասել. «դերձակութիւնը մոռնես, կար սովորիր»։

—Տեսնում եմ, որ շնորհալի աղջիկ ես, հիմայ պատմիր, թէ ինչու համար էր կռվում աղան տիկնոջ հետ։

—Աղան ասում էր՝ պէտք է մի նոր կնիկ բերեմ. տիկինը ասում էր՝ չէ՛, չը պիտի բերես.—ես ինձ կը խեղդեմ, ասում էր, երբ նոր կնիկ կը բերես։—Դա մեղք չէ՞. Խուրշիդի նմանը ո՞րտեղ կայ, էլ ինչ պէտք է նոր կնիկը։

Սառայի համար փոքր առ փոքր պարզվում էր մթին հանելուկը։

—Խուրշիդի նմանը ոչ մի տեղ չը կայ, պատասխանեց նա,—բայց դու այն ասա, Ջաւօ, ինչ նոր կին է ուզում բերել աղան։

—Ջաւօի տիկինը կը մեռնի, երբ աղան նոր կին կը բերէ, և Ջաւօն էլ նրանից յետոյ շատ չի ապրի... ասաց աղախինը և նրա աչքերը լցվեցան արտասուքով։

—Ախար ո՞ւմը պէտք է բերէ, կրկին հարցրեց Սառան, համբերութիւնը հատնելով։

—Դու այն հարցրու, թէ տիկինը ինչ բանի համար ուղարկեց քեզ մօտ Ջաւօին, այն ժամանակ Ջաւօն քեզ կասէ, թէ ումը կը բերէ։

—Լաւ, ինչ բանի համար ուղարկեց։

—Երբ գիշերը կռվեցին, առաւօտը տիկինը ասաց. Ջաւօ, կը գնաս մեր Խաչօ քեխվայի տունը, Սառային շատ բարև կանես, քէֆը կը հարցնես ու կասես... (Ա՛խ, ես մոռացայ, որ քո քէֆը հարցնէի)։

—Վնաս չունի։ Ի՞նչ ասաց տիկինը։

—Տիկինը ասաց. Սառային կը կանչես մի ծա-

Թղթով կապվէին կոմիտէտի հետ, մեծ տուգանք նշանակելով, եթէ իր խօսքը չը կատարի և չը պէտք է հաւատային կոմիտէտի ազնիւ խօսքին, որովհետև պէտք է հասկանային որ Թիֆլիսցի հայի, մանաւանդ բարձր ուսում ստացած, ինտելիգէնցիային պատկանող Թիֆլիսցի հայի ազնիւ խօսքին անկարելի է հաւատալ, ինչպէս որ նրանք իրանք շատ լաւ գիտեն և միմեանց ազնիւ խօսքերին երբէ.ք չեն հաւատում։

Թիֆլիսցի հայի, մանաւանդ լուսաւորված հայի հետ գործ ունենալու ժամանակ, պէտք է անպատճառ նրանից ունենալ կամ նօտարիական թուղթ, կամ վէկսէլ։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

—

փետրվարի 11-ին

Այցելելով այստեղի օրիորդական ուսումնարանները, ես մի տեսակ տրամադրութիւնով դուրս եկայ. կարծես թէ վանեցոց սովատանջ կոտորվածը էլ դադարեց իմ միտքը ճնշել. մի վայրկեան կարծես թմրած էի և երազային մոռացման մէջ, բայց աւաղ, այդ թմրութիւնը զմայլմունքից չէր, այդ թմրութիւնը առաջ էր գալի աւելի վատթար բարոյական հարուածից, քան թէ Հայաստանի բօթալից լուրը....

—Քանի տարի է շարունակվում օրիորդների՝ ուսման ընթացքը, Հ. Մ., հարցրի ես սիրալիր պարոնին, որը առաջնորդում էր ինձ իմ այցելութեան տեղը։

—Վեց տարի, պ. Ն., եղաւ պատասխան. երեք տարի «Նոր-Արշալոյս» օրիորդական ուսումնարանում աւարտելուց յետ, մտնում են Եղիսաբէթեան ուսումնարանը, որտեղ ընթացքը աւարտում են նոյնպէս երեք տարվայ մէջ։—Ես այստեղ ո՛չ մի ախալցխացի աղջիկ չեմ տեսնում ցաւակցաբար, նկատեցի իմ առաջնորդողին։—Ի՞նչու, պ. Ն. հարցրեց զարմացմամբ նա. սոքա բոլորն էլ բուն ախալցխացի օրիորդներ են, որոնց հայրերը Հայաստանից նոր են գաղթած։—Բայց այսպիսի հագուստով Ախալցխայում գրեթէ ոչ մի փոքրիկ հայուհի ես չեմ պատահել, ո՛ւր մնաց որ Հայաստան։—Այո՛, ասեց առաջնորդը կիսաժպիտով. չիրաւի Ախալցխայի ազգային հագուստը ուրիշ է և աշակերտուհիները տանը իրանց հագուստն ունեն, իսկ ուսումնարանի մէջ խստիւ հրամայված է թեմական տեսչից, որ աշակերտուհիք բոլորն էլ միատեսակ վայելուչ լինեն եւրոպական հագուստի մէջ։—Հըմ, բայց դժբաղդաբար այստեղ ոչ ոք վայելուչ չէ եւրոպական հագուստով, քանի որ ոչ ոքի վրա չը կայ այդ հագուստը, նկատեցի նորան, էլ ամաչելով ասել որ հայուհիների տեղ, աչ.քիս առաջ կանգնած էին միայն կօզակների գիւղերում տեսնվող խսկական անփոխան մատուչկաներ։—Այո՛, ասեց ընկերս, բնական է որ վայելուչ եւրոպական հագուստ ոչ ոքի վրա չէ.ք կարող տեսնել, քանի որ գրեթէ բոլորն էլ աղքատ ծնողների և չունեւոր դասի երեխայ.ք են այստեղ։—Եթէ այդպէս է, ինչու ուրեմն չէ.ք թողնում խեղճ մանուկներին այցելել ուսումնարանը իրանց այնչափ սիրուն և այնչափ վայելուչ ազգային չորերում, օրհնված մարդիկ, բացականչեցի համբերութիւնս կորցնելով։—Այդ՝ թեմական տեսչի պարտականութիւն է և իրաւունքը, պ. Ն. պատասխանեց առաջնորդս, մենք այստեղ միայն ուսուցիչներ ենք, վասն որոյ չենք կարող խառնվել նորա արած կարգադրութիւնների մէջ, թէպէտ մենք էլ համոզված ենք որ Ախալցխայում ազգային հագուստը մի անճոռնի հագուստի փոխարինելը բոլորովին աննպատակ է, եթէ չասած վնասակար։

Խոստովանվում եմ հրապարակապէս որ այդ րօպէ, փոխանակ մանկավարժների, թեմական տեսուչները միայն տգէտ ֆէլդֆէբէլներ յիշեցրին ինձ, այն զանազանութեամբ ի հարկէ, որ ֆէլդֆէբէլները ստանում են ամսական 5 րուբլի, իսկ մեր թեմական տեսուչները 150 ր.։ Եւ յիրաւի միթէ մանկավարժական պահանջ է ուսումնարանի մէջ ազգային զգեստը ջնջելը և նորա տեղ մի ամբողջ սերունդ սովորացնել այն փարթամ հագուստին, որի սկիզբը ուսումնարանի մէջ կարող է լինել, իսկ վերջը մի ուրիշ սոսկալի տան մէջ.....Միթէ մանկավարժական պահանջ է՝ համեստ հագուստի տեղ, չքեղ հագուստի ճաշակ զարգացնելը, միատեսակ և դարերով չը փոխվող զգեստի փոխանակ, ամեն օր ձևը փոխող չոր մոցնել, ընդարարութեան համար հնարած և յարմարեցրած հայկական գոգնոցը՝ առաջը ճեղքած նորաձև չորի փոխել....Մանկավարժութեան պահանջ է արդեօք այդ, վաղվայ Ախալցխայի թեմական տեսուչ, պ. Տէր-Յովհաննիսեան։ Ի սէր Աստուծոյ, եթէ այդ պահանջը դուք ճանաչում է.ք ինչպէս մանկավարժ, աղաչում ենք ձեզ հայոց երեխաների խաթէր բացառութիւն անել և ձեր հրատարակող թերթի մէջ էլ չը քարոզել այդ. ապա թէ ո՛չ ձեր հրահանգներին լսելով տասը տարից յետ ամբողջ հայկական քաղաքներ կօզակների ստանիցաներ կը փոխվեն..... Իսկ դո՛ւք, Շիլլերի յարգելի թարգմանիչ, այդչափ է ձեր հոգացողութիւնը ազգային էկօնօմիայի վրա, այդչափ է.ք դուք յարգում ազգի աւանդութիւնները, այդպէ՞ս է.ք խնամք տանում ապագայ սերունդի մէջ համեստութիւնը և ազգային զգացմունք մնուցանելու համար.....

Պարոններ, եթէ ձեզ ապրուստի ուրիշ ճանապարհ չը կայ, ի սէր Աստուծոյ, մի՛ք ապրիլ ժողովրդին մոլորեցնելու և քանդելու գնով, խնայեցէ.ք նորան և մի փոր պահելու համար մի՛ք աղավաղիլ ժողովուրդը. հեռացէ.ք, իսկ եթէ կարծում է.ք որ առանց ձեզ ուսումնարանները կը փակվեն՝ այդ գուցէ աւելի բարութիւն կը լինի, քան թէ ձեր այժմեան հրահանգներին հետևիլը....

Ես դեռ միայն չորերի վրա եմ խօսում. էլ չեմ ուզում խօսել աշակերտուհիների վեց տարվան պարապմունքի վրա. Տէ՛ր Աստուած, ո՛ր աշխարհից են եկել այսչափ ուսուցիչներ, որոնք երկու աչ.ք ունենալով, տարիներով տեսնում են հայ ժողովրդի պահանջը և էլի իրանց էշը քշում. էլի կապիկների կեանք սովորացնում և փոխանակ մի կտոր հացի՝ խեղճ հայ երեխաներին տեղափոխիկ ագռաւների տեսակը զանազանել առաջարկում։ Է՛հ, բայց ձեզ ինչ. դու.ք ստանում է.ք ձեր հազարները և օրհնում Աստուծուն, որ նա այսչափ ուսումնասէր է ստեղծել հայկական ազգին.... Թշուառ ազգ, երբ պիտի դադարես արդեօք կաթնալից կով լինելուց անկուշտ և անօգուտ վամպիրների համար....

Գր. Նիկողոսեան

ՆԱՄԱԿ ՑԱՐԻՑԻՆԻՑ

—

փետրվարի 21

Կարդալով պատուական «Մշակի» № 19 թերթի առաջնորդող յօդուածը «Ո՛ւմ դիմենք», մենք Ցարիցինի փոքրիկ խումբերս պատռված ազգից, հեռու դէպի հիւսիս, հոգով ցանկացանք թըռչելու դէպի ազգի կենտրոնը և նայել, արդեօք այդ խօսքերը ներգործեցին այն ապառաժ սրտերի վրա, թէ ոչ։ Ճշմարիտ է, այժմ սովը և կովկասի մի քանի տեղերում զգալի է, բայց վանեցոց կեանքը ճշմարտապէս թանգ արժէ մեր կեանքից։ Ուրեմն, հայեր, ձեռ մեկնենք դէպի մեր տառապեալ և սովատանջ եղբայրները, նոքա չեն դադարում յուսալ դէպի մեզ և մեք նոցա չը թողնենք յուսազուրկ։ Ահա մեք փոքրիկ խումբերս սկսեցինք. թող այդ լինի որպէս կայծ, և որպէս հրդեհ տարածվի բոլոր հայոց սրտերի մէջ։ Ահա այսպէս կը գտնէ.ք ընդամենն գոյացաւ 175 րուբլ և առա[ջ] ուղարկված էր խմբագրութեանդ պահպանու[թ]թեանը 125 րուբլի Անիի մէջ ապագայ կազմվե[լի]ք դպրոցի համար, այժմ մենք վճռեցինք որ [այ]դ 125 րուբլին միատեղ այժմ ժողովված 17[5] րուբլու հետ հասցնվի Վանի սովելոց։

Մենք ամենքս շատ շնորհակալ ենք ռուս և հրէայ ազգի համակրութեանը դէպի մեր գործին, դուք կը գտնէ.ք ստորագրողների մէջ շատ ազգանուններ այդ երկու ազգերին պատկանողներից. թո[ղ] հայերը գոնեայ այդ ազգերից օրինակ առնեն 'ւ[ր] շուտով փրկեն սովից մեր սրտին սիրեցեալ եղբայրներին և քոյրերին։

Կարդալով նմանապէս որ Կ. Պօլսի երեք պատ[ուա]կառելի ընկերութիւնները միացել են մի ուժեղ ընկերութիւն կազմելով, շտապում ենք մեր զգացմունքը յայտնելու։ Ահա տարեկան անդամութեան համար ստորագրողների մի փոքրիկ ցուցակ, որից գոյացաւ 100 րուբլի, ստացէ.ք. ընդամենն է 275 րուբլի և Անիի համար ուղարկուածը 125 րուբլի որպէս յիշեցինք, միաւորելով միատեղ լինում է 400 րուբլի. խնդրենք, յարգելի խմբագրապետ, հասցնել ուր հարկն է։

Մեր հայերը սիրում են որ մէկը նրանց յորդորի դէպի բարի գործ և նրանք յանժամ միայն չեն խնայում իրանց լուման մատուցանելու ազգի կարեաց։ Այսպիսի յորդորողներից մինին էլ մեր մէջ, պ. Զախար Կրասիլնիկեանցին, յայտնում ենք մեր 'ի սրտէ շնորհակալութիւնը.

Ցանկալի էր սոյնպիսի անձինք շատ գտնվէին մեր, այլ քաղաքներում, որպէս է Բագուի պ. Վարձիգուլեանց Յովհաննէսը։ Թիֆլիսցիներին քաջայայտ է, որ նորա աշխատութեամբ և յորդորանօք այն ուշադրութեան արժանի գումարը ժողովված է յօգուտ «Արարատեան ընկերութեան». յարգ և պատիւ սոցա պէսներին։

Մի խօսք ևս աւելորդ չեմ համարում յիշելու, երբ Բագու պ. Վարձիգուլեանցը շրջում էր ստորագրութեան թերթը ձեռին հասարակութեան մէջ, պ. Ե. Գ. Լալայեանցը խոստացաւ Վանի մէջ իր հաշւով մէկ դպրոց բանալու և այդ հիման վըրա հրաժարվեց ստորագրութենից թէ այդ «չնչին օգնութիւններով ինչ պէտք է առաջանայ»։ Այժմ մենք որպէս սովեալներ անթարթ աչօք և լարուած ուշադրութեամբ անդադար սպասում ենք խոստացման իրագործութեանը. մենք չենք կշտանում միայն խոստմունքներով, յանդգնում ենք պահանջելու,—պատճառ մենք հաւատում ենք, երբ խոստացված է, պէտք է կատարվի—դորանով մենք մտաբերում ենք, գուցէ շատ զանազան զբաղմունքները տվել են այդ խոստմունքը մոռացութեան, դարձեալ յուսանք որ կը կատարվի։

***

ծուկ տեղ ու կասես... (Դրա համար էի քեզ կանչում այն ծառերի տակը, այնտեղ ծածուկ էր)։

—Այստեղ էլ ծածուկ է, մեզ ոչ ոք չէ լսում։ Ի՞նչ ասաց տիկինը։

—Տիկինը ասաց, որ դուք Ստեփանիկին շուտով հեռացնէ.ք և մի ուրիշ երկիր տանէ.ք։ Թէ որ մարդիկ չունէ.ք, ասաց տիկինը, ես մարդիկ կը տամ, որ տանեն, և ուր որ ուզում է.ք, այնտեղ հասցնեն։ Առաւօտը ջէր չէր լուսացել, այդ խօսքերը ասաց տիկինը։—Երդվիր, ասաց, Ջաւօ, որ բերնումդ կը պահես և ուրիշին չես ասի։ Ջաւօն երդվեցաւ։

Յետոյ աղջիկը պատմեց, թէ տիկինը սպառնացաւ, որ կը սպանէ Ջաւօին, եթէ մի ուրիշ մարդու յայտնելու լինի այդ գաղտնիքը, և աւելացրեց, թէ ինքը շատ է վախենում տիկնոջից, որովհետև նա կարող է սպանել, թէ ինքը իր աչքով էր տեսել, որպէս նա մի օր սպանեց սպասաւորներից մէկին, բայց թէ ինչ բանի համար էր, Ջաւօն այդ չի ասի.... Բայց խեղճ Սառան չը լսեց վերջին խօսքերից և ոչ մէկը։ Ստեփանիկի անունը լսածին պէս, կարծես, կայծակով նրան հարուածեցին, նա սարսափեցաւ, թուլացաւ, և ուշաթափ գետնին պիտի գլորվէր, եթէ քուրդ աղջկայ զօրեղ ձեռ.քը չը բռնէր նրան։ Միամիտ աղջկան թէև անհասկանալի էր օրիորդի կնոջ ցաւալի խռովութիւնը, բայց զգաց, որ շատ դառն էր հաղորդած լուրը, և սկսեց մխիթարել նրան։

—Թո՛ղ Սառան դարդ չանի. Ջաւօի տիկինը քանի կենդանի է, չի թողնի, որ աղան այս տնից աղջիկ տանէ։

—Ի՞նչ աղջիկ, հարցրեց Սառան, մի փոքր ուշքի գալով.—մեր տանը հասած աղջիկ չը կայ։

—Աղան գիտէ, որ Ստեփանիկը աղջիկ է։

Այդ միջոցին Ստեփանիկը բակում կերակրում էր իր այծեամին, որ մի քանի օր առաջ բէկը ընծայել էր նրան։ Արևի ճառագայթները ընկել էին պատանու գեղեցիկ դէմքի վրա, և հեռուից նկարվում էր նրա վայելչակազմ հասակը։ Սառան ցոյց տուեց աղախնին, ասելով.

—Տեսնում ես, նա է Ստեփանիկը, լաւ մտիկ տուր, նա աղջիկ է։ Ո՞վ է ասել աղային մի այդպիսի սուտ բան։

—Աղային ասել է ձեր քուրդ աղախիններից մէկը՝ Հիլօ հովիւի կինը։—Տիկինը ասում էր, ես սպանել կը տամ այն անզգամին։

—Հիլօի կինը սուտ է ասել. նա մեր տնից բան գողացաւ, մենք նրան դուրս արեցինք. դրա համար սուտ է ասել։

Սառան նկատեց, որ Ջաւօն թէև միամիտ աղջիկ էր, բայց այնքան յիմար չէր, որքան ինքը կարծում էր, բացի դրանից, տեսնելով նրա անկեղծ հաւատարմութիւնը դէպի իր տիկինը, որ առհասարակ յատուկ է կիսավայրենի աղախիններին,—պատուիրեց նրան մի քանի խօսքեր, խնդրելով, որ հաղորդէ իր տիկնոջը։ Նա ասաց, որ Ջաւօն իր կողմից փոխադարձապէս ողջունէ տիկնոջը և հարցնէ նրա քէֆը։ Նա խնդրեց, որ Ջաւօն յայտնէ տիկնոջը Սառայի շնորհակալութիւնը այն տեղեկութիւնների համար, որ այսօր ստացաւ։ Յետոյ Սառան խնդրեց յայտնել տիկնոջը, որ բոլորովին սխալ է կարծել, թէ Ստեփանիկը աղջիկ է, այսուամենայնիւ, քանի որ տիկինը ցանկանում է, որ Ստեփանիկին հեռացնեն այդ երկրից, նրա կամքը կատարված կը լինի։ Յետոյ աւելացրեց Սառան, թէ ինքը շատ կը ցանկանար միանգամ գոնէ տեսնվել տիկնոջ հետ, այդ բաների մասին լաւ խորհրդակցելու համար, և խնդրում է, որ տիկինը ինքը կարգադրէր, թէ ինչ հնարքով կարող էր կատարվել այդ տեսութիւնը, որ բոլորովին գաղտնի մնար։ Վերջացնելով իր յանձնարարութիւնները, Սառան հարցրեց.

—Իմ խելացի Ջաւօ, կարո՞ղ ես այդ բոլորը առանց մոռանալու հաղորդել քո տիկնոջը։

—Ջաւօն սուր միտք ունի, Ջաւօն չի մոռանայ, պատասխանեց նա, աշակերտի նման միառմի կրկնելով Սառայի ասածները, թէև մի քանի սխալներ արեց, թէև նախադասութիւնները իր եղանակով յետ ու առաջ դարսեց։

Սառան ուղղեց նրա սխալները և Ջաւօն մի քանի անգամ կրկնեց իր դասը։

—Հիմայ Ջաւօն այնպէս է ասում, որպէս Սառան է ասում, խօսեց ինքն իրան աղջիկը։—Ճանապարհին Ջաւօն միշտ կը կրկնէ Սառայի խօսքերը, որ չը մոռանայ։

—Կարող են ուրիշները լսել, նկատեց Սառան։

—Ջաւօն այնքան անխելք չէ, Ջաւօն մտքումը կը խօսի։

Աղջիկը նայեց արեգակին, տեսաւ, որ բաւական թեքվել էր դէպի երեկոյեան մուտքը։ Նա վերկացաւ, ասելով, որ այլ ևս ուշանալ կարող չէ, որովհետև բաւական երկար ճանապարհ ունի գնալու մինչև աղայի վրանները։

—Սպասիր, Ջաւօ, ես քեզ համար մի բան բերեմ, դու լաւ աղջիկ ես։

Սառան դիմեց դէպի սենեակը։ Այդ միջոցին Ստեփանիկը, որ դեռ ևս իր այծեամով էր զբաղված, տեսնելով մենակ կանգնած աղջկան, մօտեցաւ նրան։

—Դու գնո՞ւմ ես, հարցրեց նրանից։

—Տեսնո՞ւմ ես արևը, շուտով կը մթնի, պատասխանեց աղջիկը ձեռ.քը դէպի երկինքը տանելով։

—Դու մեր տունը եկար, բայց մի բան չը կե[րա]ր, ասաց Ստեփանիկը։

—Ա՛խ, Ջաւօն մոռացաւ, որ քաղցած է. Ջաւօ՛ն այսօր ոչինչ չի կերել։

—Ես քեզ համար ուտելու բան կը բերեմ։

Քուրդ աղջիկը յափշտակվելով պատանու բարեսրտութեամբ, գրկեց նրան և համբուրեց։ Ստեփանիկը վազեց դէպի տունը և բերեց նրա համար լաւաշների մէջ փաթթած մեղր և կարագ։

—Հիմա նստիր ու կեր։

—Ջաւօն ճանապարհին ուտելով կը գնայ։

Նոյն միջոցին յայտնվեցաւ Սառան, բերելո[վ] իր հետ մի գեղեցիկ մետաքսեայ քօղ կարմիր գո[ւյ]նով, որ կազմում է քուրդ կնոջ գլխի ամենա[]թանգագին զարդը։ Ջաւօն տեսնելով, ուրախու[]թիւնից մոռացաւ ամեն քաղաքավարութիւն, երեխայի նման վրապրծնելով, խլեց Սառայի ձեռքից գեղեցիկ քօղը։ Նա սկսեց նոյն րօպէում նրանով փաթթել իր գեղեցիկ գլուխը, և որպէ[ս] հայելու մէջ նայելով, դարձաւ դէպի Սառան ո[ւ] Ստեփանիկը, հարցրեց.

—Հիմայ սիրո՞ւն է Ջաւօն։

—Սիրուն է, պատասխանեցին Սառան և Ստե[]փանիկը։

—Դէ, համբուրեցէ.ք Ջաւօին։

Սառան գրկեց և համբուրեց նրան։

—Դու էլ, Ստեփանիկ։

Ստեփանիկն էլ հետևեց Սառայի օրինակին։

—Հիմայ Ջաւօն էլ ձեզ կը համբուրէ։

Պարզամիտ քուրդ աղջիկը իր անկեղծ համբոյ[ր]ները մատուցանելէն յետոյ, ճանապարհ ընկա[ւ] դէպի բէկի վրանները։

(Կը շարունակվի)

ՆԱՄԱԿ ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐԻՑ

25 փետրվարի

Կարդալով պատուական «Մշակ» լրագրի 19-որդ համարը յաղագս սովատանց վանի քաղաքի հայոց, շարժեցաւ գութ ի սիրտ ժողովրդեան մերոյ մատուցանել նուիրատուութիւն յօգուտ նոյն սովատանջ աղքատ հայոց որ ի վան, որ և յօրինեցաք ստորագրութիւն յօգուտ նուիրատուութեան որ և եղև ընդամէնն երկու հարիւր յիսուն րուբլի։

Վստահօրէն մատուցանելով ձերդ խմբագրութեան յիշեալ երկու հարիւր յիսուն րուբլի արծաթ, խնդրեմ հասուցանել ըստ հարկին և ի տալ անուանս և մեջ ձեր պատուական լրագրոյն սակս արձանագրելոյ անուանց նուիրատուաց։

Ըստ ամենայն համարի յայտնեմ և անունս աշխատասիրաց որք սիրով յանձն առին զայս ջանադրութիւն, որք են այսոքիկ՝ Մինաս Շուշորեանց, Յովհաննէս Թամամշեանց, Պետրոս Կարապետեանց, Մկրտիչ Պարպարութեանց, Մարտիրոս Պապով, ընդ նոսին և ես նուաստս Մինաս ստեփ. քահանայս։

Տիկին Մարգարիտ Այգարեան Սալթիկեանց 50 ր., Մինաս Շուշորեանց 25 ր., Մանուկ Սերկոյեանց 25 ր., Պետրոս Կարապետեանց 15 ր., Մարտիրոս Պապասաֆեանց 15 ր., Եղիազար Պազարպաշեանց 10 ր., Յովհաննէս Թամամշեանց 10 ր., Կարապետ և Աստուածատուր Արզումանեանց 10 ր., Ստեփաննոս Կոլչիկեանց 6 ր., Ստեփաննոս Զէյթունեանց 6 ր., Մարտիրոս Պապով 5 ր., Յովհաննէս Սարգիսեանց 5 ր., Պօղոս Երզնկեանց 5 ր., Յովսէփ Ալչարեանց 5 ր., Նիկողայոս Մըսըրեանց 5 ր., Պետրոս Հալլաճեանց 5 ր., Նիկողայոս Թիւթիւնճեանց 5 ր., Աւէտիս Գիւնէշեանց 5 ր., Գէորգ Մինասեանց 5 ր., Մկրտիչ Ալամեանց 5 ր., Սարգիս Խարագիւլեանց 5 ր., Մինաս ստեփ. քահանայ Բաբիկեանց 5 ր., Գէորգ քահանայ Մելքեանց 5 ր., Լուսարար Թեմիրճեանց 4 ր., Մինաս Քամիլեանց 3 ր., Յակոբ Ղուկասեանց 3 ր., Բարսեղ Կիւլեանց 3 ր., Մինաս Նիլեանց (Կրեչ) 3 ր., Աւետիս Խանխեանց 3 ր., Ստեփաննոս Խաչերեանց 3 ր., Աւետիք Խաղբեանց 3 ր., Փիլիպ Վ. [illegible] 3 ր., Գէորգ Թորոսեանց 3 ր., Կարապետ Թամամեանց 3 ր., Սարգիս Զալուսեանց 3 ր., Սերովբէ Փուլըլեանց 3 ր., Կարապետ Քէշիշեանց 3 ր., Ստեփաննոս Խաչիկեանց 3 ր., Գէորգի Տէր-Յարութիւնեանց 3 ր., Մելքոն Հալլաճեանց 3 ր., Զաքեայ Լոռօղեանց 3 ր., Խաչատուր Խլէբնիկեանց 2 ր., Վարդան Աֆթանդիլեանց 2 ր., Աւէտիս Ջեբիճով 2 ր., Գէորգ Խոյեանց 2 ր., Սարգիս Ջէրգուեանց 2 ր., Խաչատուր Զէկերեանց 2 ր., Գէորգ Խրեանց 2 ր., Դաւիթ Պետրոս Չարխեանց 2 ր., Զաւէն Սալթիկեանց 1 ր., Լուսաբեր Շահվերդեան 1 ր., Սարգիս Բաբիկեանց 1 ր., Գրիգոր Խլէբնիկեանց 1 ր., Գրիգոր Աւետիսեանց 1 ր., Կարապետ Կոսչայեանց 1 ր., Մկրտիչ Թաթիկեանց 1 ր., Դաւիթ Մելիքսեթեանց 1 ր., Աւէտիք Շուշորեանց 1 ր., Կարապետ Տէր-Փիլիպեանց 1 ր., Աւէտիս Ռոստոմ 1 ր., Յովսէփ Մելքեանց 1 ր., Կարապետ Փաշաճեանց 1 ր., Մկրտիչ Կուշնարեանց 1 ր., Ստեփաննոս Զէրիճեանց 1 ր., Կարապետ Խաչատրեանց 1 ր., Կարապետ Պարոնեանց 1 ր., Զաքարիա Վարդարեանց 1 ր., Յովսէփ Խոտաղոյեան 1 ր., Աւէտիք Պեշտիկեանց 1 ր., Յովհաննէս Քէշիշեանց 1 ր., Կարապետ Շիրինեանց 1 ր., Սարգիս Փշէլեանց 1 ր., Կարապետ Շուշորեանց 1 ր., Սարգիս Փուղեանց 1 ր., Յարութիւն Պաչալութեանց 1 ր., Մարգար Պօղոսեանց 1 ր., Պաղդասար Գիպրեանց 1 ր., Յովհաննէս Քրիստոսատուրեանց 1 ր., Մովսէս Զարդարեանց 1 ր., Անդրէաս Զաքարեան 1 ր., Գէորգ Խաչատրեանց 1 ր., Մելքոն Սարգսեանց 1 ր., Գէորգ Ճարտարեանց 1 ր., Կարապետ Խլէբնիկեանց 1 ր., Կիրակոս Ալթունեանց 1 ր., Աւէտիք Սառասեանց 1 ր., Յովհաննէս Պետրոսեանց 1 ր., Գէորգի Բէկթանեանց 1 ր., Պօղոս Ալաջեանց 1 ր., Կարապետ Զալախեանց 1 ր., Յովհաննէս Չաքմաքճեանց 1 ր. Գումարն է 350 ր.

Մինաս ստեփ. քահանայ Բաբիկեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ստացանք Թիֆլիսեցի պ. Եսայի Ալաւերդեան Նիկոլայեանցից 30 րուբլի նորա [illegible] յօգուտ Վանի սովատանջների։

Ստացանք Թիֆլիսեցի պ. Գրիգոր Սարգիսեանի կարգադրութեամբ 10 րուբլի յօգուտ Վանի սովատանջների։

—

ՄՈՍԿՎԱՅԻ «Русскій Курьеръ» լրագիրը համակրելով Հայաստանի սովատանջների համար հաւաքվող նուիրատուութեան մտքին, խորհուրդ է տալիս որ և ռուս հասարակութիւնը սկսէր հաւաքել նուիրատուութիւններ յօգուտ Վանի սովատանջների։

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Հ. Ադամեանցի (մեր հայ դերասանի) բանաստեղծութիւնների ժողովածուն «Քերթուածք և Թարգմանութիւնք» վերնագրով։ Գիրքը հրատարակել է պ. Ս. Արծրունի.—Թիֆլիս, 1880 Թ. Հ. Էնֆիաճեանի տպարան։ Տպագրութիւնը գեղեցիկ է և թուղթը մաքուր է։ Բանաստեղծութիւնների մէջ մի քանիսները վատ չեն, թէև բոլորն էլ, իրանց բովանդակութեան կողմից, միակերպ են. ամեն տեղ միմիայն սէրն է երգվում։

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք պ. Պերճ Պռօշեանցի «Հացի խնդիր» վէպը, որ առաջ տպված էր «Փորձ» ամսագրի մէջ, իսկ այժմ հրատարակվեցաւ առանձին գրքով, Յովհաննէս Բաբայեանցի ծախսով։

—

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք որ այդ լրագրի աշխատակիցներից մինը դիտաւորութիւն ունի հրատարակել առանձին գրքոյկով կոմս Լօրիս-Մելիքօվի կենսագրութիւնը և դրա համար խնդրում է կոմսի կեանքի հետ ծանօթ անձինքներից տեղեկութիւններ հաղորդել «Кавказъ» լրագրի խմբագրութեանը։ Մենք, մեր կողմից, համակրելով պարոնի դիտաւորութեանը, խորհուրդ ենք տալիս նրան հրատարակել այդ բրօշիւրը թէ ռուսերէն և թէ հայերէն լեզուով։ «Մշակի» խմբագրութիւնը ուրախութեամբ յանձն կառնի թարգմանել հայերէն լեզուով և իր հաշւով հրատարակել կոմսի կենսագրութիւնը։ Գրքոյկին կցած կը լինի Լօրիս-Մելիքօվի պատկերը։ Մենք դիտաւորութիւն ունենք, եթէ գործը կաջողվի, առաջարկել ծախել այդ կենսագրութիւնը յօգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովատանջների։

—

ՇԱՄԱԽՈՒՑ մեզ գրում են փետրվար ամսի վերջին օրերից, որ ալիւրի պուդը, որ առաջ 50 կոպէկով էր ծախվում, այժմ արժէ 2 ր. 50 կ., միսը, որի ֆունտը առաջ 3 կոպէկ արժէր, այժմ ծախվում է 20 կոպէկով, իւղը, որ 15 կոպէկից բարձր չէր, այժմ 50 և մինչև 60 կոպէկ է ծախվում։

—

ԳԱՆՁԱԿԻ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու միաբան Յովհաննէս քահանայ Տէր-Զաքարեանց ուղարկեց մեզ 50 րուբլ յօգուտ Վանի սովատանջների, որ տէր-հայրը հաւաքել է մասամբ գանձանակ ման ածելով եկեղեցու մէջ, մասամբ էլ ստորագրութեան թերթի միջոցով։ Ահա նուիրատուների անունները. Յովհաննէս քահանայ Տէր-Զաքարեանց 1 ր., վեց անյայտ անձինք 6 ր. 50 կ., Ամիրբէջանեան 1 ր., Ա. Մնացականեան 1 ր., Բ. Խսահակեան Շահրօրեան 1 ր., Յ. Մկրտչեանց 1 ր., Բոտմիստրը Մ. Եախչիբէկեանց 3 ր., Յ. Գրիգորեան 2 ր., Ս. Տէր-Յարութիւնեանց 3 ր., Խ. Եսայեանց 1 ր., Յ. Ստեփաննեանց 1 ր., Ա. Կարապետեան 50 կ., Մէք. Սարգսեան 50 կ., Ա. Աղաջանեան 1 ր., Ա. Վանիեանց 3 ր., Հեղինէ Բալուղեանց 1 ր., Ջաւահիր Մանուէլեանց 50 կ.։ Ընդամենը 50 րուբլ։

—

«Մշակի» ընթերցողները յիշում են որ մի քանի ամիս սրանից առաջ, արտատպելով ֆրանսիական լրագրներից, մենք հաղորդեցինք մեր խառն լուրերի բաժնում մի լուր որ մի հայ-թիւրքիացի ուսանող Փարիզում կոտրելով Փարիզի Պալէ-Րուայալի մագազիններից մինի ապակին, գողացել էր 40,000 ֆրանկի գոհարեղէններ։ Այժմ կարդում ենք «Մասիս» լրագրի մէջ այդ լուրի հերքումը։ «Մասիսի» մէջ ասված է, որ այդ հերքումն մեզ էլ ուղարկվեցաւ։ Բայց մենք չենք յիշում որ ստացած լինենք այս տեսակ յօդուած, եթէ ոչ, մեծ ուրախութեամբ կը տպագրէինք նրան «Մշակի» էջերի մէջ։ Այժմ յայտնվում է որ ապակի կոտրող և ակնեղէններ գողացող ուսանողը հայ չէ եղել, այլ մի բօլգարացի, Վասիլ Քալիչէր անունով։ Յանցաւորը ընկերներ էլ ունի, որոնք բոլորն էլ բօլգարներ են. և նրանցից մինի անունը, որ նոյնպէս կալանաւորված է, Զաքարիա Ֆօյօօվիչ է։ Այդ երիտասարդները ուղարկված են Փարիզ իրանց ընտանիքների ձեռքով վաճառականութիւնը ուսանելու համար։

—

Ստացանք «Կանոնադրութիւն Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան» գրքոյկը (Уставъ Тифл. Общ. изданія Армянскихъ книгъ)։ Կանոնադրութիւնը տպված է հայերէն և ռուսերէն լեզուներով։—Թիֆլիս, Յ. Մարտիրոսեանի տպարանում, 1880 թւին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

—

«Голосъ» լրագիրը ստացել է Բերլինից հետևեալ թղթակցութիւնը։

«Այստեղ չափազանց հետաքրքրութեամբ հետևում էին այն լուրերին, որ ստացվում էին Ս. Պետերբուրգից փետրվարի 19-ին Թագաւոր Կայսրի 25 ամեայ յօբելեանը տօնելու մասին։ Ամենքը վրդովված էին, երբ միւս օրը հեռագիրը հաղորդեց, որ կոմս Լօրիս-Մելիքօվի վրա չարագործը ատրճանակ էր արձակել։ Գերմանական Կայսրի գրած շնորհաւորական նամակը ռուսաց Թագաւորին այստեղ մեծ տպաւորութիւն թողեց։ Ամենքը գտնում են, որ այդ նամակը ներկայ րօպէում մեծ նշանակութիւն ունի. իսկ իշխան Բիսմարկի ստորագրութիւնը նամակի տակ Վիլհելմ կայսրի ստորագրութենից յետոյ նրան տալիս է պետական այնպիսի գործողութեան նշանակութիւն, որ բոլորովին բացատրում է երկու պետութիւնների փոխադարձ յարաբերութիւնները։ Բացի այդ պաշտօնական նամակը, Վիլհելմ կայսրը գրեց ռուսաց Թագաւորին մի մասնաւոր նամակ, որով նա ի սրտէ շնորհաւորում է Ալէքսանդր Կայսրի 25 ամեայ թագաւորութեան յօբելեանը։ Բացի այս նշանաւոր քաղաքական յայտնութիւնները Աբևելքի վերաբերութեամբ, նոյնպիսիներ եղան և Արևմուտքի վերաբերութեամբ։ Այս վերջիններին առիթ տուեց Բերլինի ֆրանսիական դեսպանի մարտի 1-ին տուած ճաշը, որին ներկայ էին գերմանական կայսրը, կայսրուհին և մի քանի նշանաւոր պետական մարդիկ։

Կայսրի խօսակցութիւնը ճաշի ժամանակ եղել է ֆրանսիական դեսպան կոմս Սէն-Վալլէի Բերլինում մնալու մասին։ Դեսպանի հետ թէ Վիլհելմ կայսրը և թէ կայսրուհին շատ ոգորված քաղաքավարի կերպով վարվել են ճաշի ժամանակ։ Կայսրը յայտնել է իր ուրախութիւնը Գերմանիայի և Ֆրանսիայի այժմեան անպայման բարեկամական յարաբերութիւնների առիթով, առանձին յարգանքով խօսել է Գրեվիի և ֆրանսիական մինիստր Ֆրէյսինէի մասին և յոյս է յայտնել, որ պետական այդ մարդիկը կը կարողանան արգելքներ դնել արմատականութեան զարգանալուն Ֆրանսիայում։ Բացի վերոյիշեալներից Վիլհելմ կայսրը քաղաքականութեան մասին ոչինչ չէ խօսել, բայց այդ խօսքերն էլ քաղաքական բաւական մեծ նշանակութիւն ունեն։

Երբ Գերմանիան յետ կանչեց իր Փարիզի դեսպան իշխան Հօհենլօէին, ֆրանսիական լրագիրները երկիւղ յայտնեցին խաղաղութեան մասին։ Երբ պաշտօնական կերպով հերքեցին այն սխալ լուրերը, իբր թէ Գերմանիան իր դեսպանին յետ կանչելով, թշնամական դիտաւորութիւններ է ունեցել և երբ յայտնեցին, որ Հօհենլօէ հրաւիրված է Բերլին գերմանական արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ աշխատելու համար, գտնվեցան այնպիսի լրագիրներ, որոնք յայտնեցին, թէ գերմանական կառավարութիւնը, այդ գործի մէջ գաղտնիք պահելով, վիրաւորեց Ֆրանսիային։ Այս վերջին լուրը նոյնպէս սխալ է, որովհետև թէ մի քանի ամիս սրանից առաջ և թէ այժմ իշխան Բիսմարկ իր խօսակցութիւնների ժամանակ ֆրանսիական դեսպանի հետ, այդ մասին նրան տեղեկութիւն էր տուել, ուրեմն ֆրանսիական դեսպանը միջոց ունէր իր կառավարութեանը այդ մասին յայտնելու համար։ Մի խօսքով բոլոր պատահածները, որոնց մասին այդքան խօսեցին, ֆրանսիական կառավարութեանը անհանգիստ լինելու առիթ չէ տուել։

Նշանաւոր է այն, որ երբ իշխան Հօհենլօէ մարտի 2-ին վերադառնում էր Փարիզ Բերլինից, ֆրանսիական դեսպանը նրան ճանապարհ գցեց մինչև երկաթուղու կայարանը։ Դրանով կարծես կամենում էին ապացուցանել, որ երկու կողմերի յարաբերութիւնը լաւ է։ Ապրիլին իշխան Հօհենլօէ կը վերադառնայ Փարիզ և կը սկսի վարել Գերմանիայի արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնը։

Բերլինի պաշտօնական շրջաններում համակրութեամբ ընդունվեցաւ իշխան Հօհենլօէի արտաքին գործերի մինիստր նշանակվելը, որովհետև նա յայտնի է իբրև ընդունակ և հաշտեցնող ուղղութեան պետական մարդ։ Բացի այդ Հօհենլօէ միջոց կունենայ աւելի ինքնուրունաբար գործել, քան թէ նրա նախորդները, որոնք միշտ իշխան Բիսմարկի ազդեցութեան տակ էին լինում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լօնդօնի «Polit Coesrrp.» լրագրին իբրև լուր հաղորդում են, որ պարլամենտի անդամների նոր ընտրութիւնները յունիսի վերջին կը սկսվեն։ Ինչպէս երևում է ընտրողների տրամադրութիւնից պահպանողականները դարձեալ յաղթող կը հանդիսանան և ձայների նշանաւոր մեծամասնութիւն կը ստանան։ Անգլիայում այժմ կան ընտրողական շատ շրջաններ, որտեղ առաջ ազատամիտներ էին ընտրվում, իսկ հիմա պահպանողականները կընտրվեն։ Ակներև երևում է, որ ազատամիտները կորցնում են իրանց յոյսերը։ Նրանց յարձակմունքները ներկայ կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան վրա ոչինչ հետևանքներ չունեցան։ Արտաքին գործերի մինիստր Մարկիզ Սալիսբիւրիի երկարատև հիւանդութեան պատճառով ժամանակաւորապէս ընդհատվեցան բանակցութիւնները Ռուսաստանի հետ Հերատի գրաւման մասին։ Յոյս կայ, որ այդ բանակցութիւնները յաջող հետևանքներ կունենան, մանաւանդ որ ազատամիտ կուսակցութեան նշանաւոր անդամներից մէկը, Հնդկաստանի նախկին փոխարքայ լօրդ Նօրսբրուկ յայտնեց լորդերի ժողովում, որ անգլիական ոչ մի կառավարութիւնը, լինի նա ազատամիտ, թէ պահպանողական, թոյլ չի տայ, որ Ռուսաստանը գրաւէ Հերատ։ Անգլիական արտաքին քաղաքականութիւնից դա գրեթէ միակ հարց է, որի մասին ազատամիտ և պահպանողական կուսակցութիւնները համաձայն են միմեանց հետ։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մարտի։ «Прав. Вѣстн. լրագիրը հաղորդում է որ ներքին գործերի մինիստրը վճռեց արգելել «Голосъ» լրագրին տպագրել մասնաւոր յայտարարութիւններ երկու ամսով։

ԼՕՆԴՕՆ, 7 մարտի։ Այստեղի լրագիրներում տպված է Գարտմանի խոստովանութիւնը որ նա է եղել գլխաւոր մեղաւորը Մոսկվայի երկաթուղու վրա Կայսրի դէմ կատարված եղեռնագործութեան փորձի։ Գարտման գաղթում է Ամերիկա։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մարտի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 93 ր. կ., երկրորդ 92 ր. 75 կ., երրորդ 93 ր. 75 կ., չորրորդ 93 ր. 87 կ., ներքին առաջին 5% փոխառութեան տոմսակը արժէ 224 ր. 50 կ., երկրորդ 221 ր., արևելեան առաջին 90 ր. 25 կ., երկրորդ 90 ր. 25 կ., երրորդ 90 ր. 37 կ., ոսկի 7 ր. 77 կ.։ Ռուսաց մի րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 25,28 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Համբուրգի վրա արժէ 215 մարկ, 50 պֆ., Բերլինի վրա 127 մարկ, 50 պֆ., Փարիզի վրա 266 ֆրանկ, Բօրսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 մարտի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ ներքին գործերի մինիստրին տուած հրովարտակի մէջ բարձրագոյն շնորհակալութիւն է յայտնված ազնուականութեանը, զեմստվօյին և գիւղական հասարակութիւններին փետրվարի 19-ին նուիրատուութիւններ անելու և հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքներ յայտնելու համար։ «Голосъ» լրագիրը հաղորդում է, որ բօլգարական իշխանը Ս. Պետերբուրգից Բուչչուկի վրա ուղևորվում է Տիրնօվօ։ «Новости» լրագիրը իբրև լուր հաղորդում է, որ ազգային լուսաւորութեան մինիստրը հրաժարական է տալիս։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հեղինակութիւն ՐԱՖՖԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ: Ամեն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:

Ստորագրվել կարելի է ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատանը Ց. ՄԵԼԻՔ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ:

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն ճշմարտութեան) Պրէսկոտտի, «Աբրահամ Լինկոլն՝ ստրուկների ազատող» Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մոլիերի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվումեն Մոլիերի հետ «Տարտիւֆ կամ Կեղծաւոր» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ դօկտոր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և ծախվում է Կենտրոնական գրավաճառանոցում մի գրքոյկ պ. Ա. Քիշմիշեանցի—«ԳՐՕՇՕ» և ԿՐԱԿԻ ՇՈՒՐՋԸ» վէպերով: Գրքոյկի գինն է երեսուն կոպ.: Բոլոր արդիւնքը յատկացրած է յօգուտ ՎԱՆԱՑ ՍՈՎԵԼՈՑ:

1—4

Պատրաստի ունեմ ԹԱՐԳՄԱՆՎԱԾ և ՓՈԽԱԴՐՐՎԱԾ թատրոնական ՊԻԵՍՆԵՐ, որոնք հայոց բեմի վրա ներկայացնելու համար ՅԱՐՄԱՐ են: Պիեսներից ՄԻ ՔԱՆԻՍԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ միայն ներկայացրած են, միւսները ոչ մի տեղ ՉԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԱԾ: Ցանկացողները իւրաքանչիւր պիեսայից կարող են ստանալ մի մի ՕՐԻՆԱԿ, վճարելով ԱՐՏԱԳՐԵԼՈՒ վարձը և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ համար փոքր ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ, պէտք է դիմել հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ» ОВАНЕСУ ТЕРЪ-ГРИГОРІАНЦЪ.

4—5

Въ Кавказскомъ Обществѣ Сельскаго Хозяйства въ Тифлисѣ имѣется для продажи яички шелковичныхъ червей французской породы, воспитанныя Барономъ Бахомъ, въ окрестностяхъ Тифлиса, по 35 коп. за золотникъ.

Иногородныя обращаются съ требованіями въ Общество съ препровожденіемъ слѣдуемыхъ денегъ, почтовыя расходы на счетъ Общества.

3—2

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ Հայոց ազգային Հոգևոր ԴՊՐՈՑՈՒՄ, Հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ, գալոց ՄԱՐՏ ԱՄՍՈՅ 12-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, կը լինի ԱՃՈՒՐԴ (առանց կրկնաճուրդի) կապալով տալու Թէլէթի սուրբ Գէորգայ ուխտատեղւոյ գաւթումը ՄԻ ԿՐՊԱԿ ԻՐԱ ՄԻ ՍԵՆԵԱԿՈՎ: Պայմանաթուղթը կարելի է կարդալ Հոգաբարձութեան դիւանատան մէջ ամեն օր բացի կիրակէից և տօներից, առաւօտեան 10-ից ց12 ժամը:

Անդամ Հոգաբարձութեան՝ Աբ. Նահապետեանց

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Գորալեվիչ ներքին հ., Ռօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Վզորով վեներական և բողազի հ., Ռէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադով, Լիսիցև և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցև և Ռուդկովսկի ներքին հ., Շտեյմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Աստուածատուրով կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզորով վեներական և բողազի հ., Ռօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցև և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեադով և Լիսիցև ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտեյմբօրսկի և Աստուածատուրով վեներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցև և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Ենկովսկի վեներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզորով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվճար աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիկական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Ատամնաբոյժ Օբրեխտ աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

1880 г. ПОДПИСКА НА ГАЗЕТУ. 1880 г.

Съ 1-го марта 1880 г. будетъ выходить въ форматѣ нашихъ дорогихъ и большихъ газетъ—недорогое періодическое изданіе подъ названіемъ.

РУССКАЯ ГАЗЕТА

ПОЛИТИЧЕСКАЯ, ОБЩЕСТВЕННАЯ, ЭКОНОМИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

Каждый № „Русской газеты“ будетъ вмѣщать въ себѣ **двадцать четыре колонны плотнаго шрифта или около четырехъ тысячъ строкъ текста въ стихахъ и прозѣ, живаго и разнообразнаго содержанія.**

„Русская газета“ будетъ выходить листами большаго формата: по воскресеньямъ, вторникамъ, средамъ. четвергамъ и субботамъ; по понедѣльникамъ же и пятницамъ о выходящихъ событіяхъ и особенно замѣчательныхъ случаяхъ, будутъ печататься особыя прибавленія.

Каждый мѣсяцъ (перваго числа) всѣмъ подписчикамъ на „Русскую газету“ будетъ безплатно разосланъ „ХУДОЖЕСТВЕННЫИ ЛИСТОКЪ“,*) состоящій изъ прекрасно исполненныхъ рисунковъ замѣчательныхъ событій и происшествій истекшаго мѣсяца, портретовъ выдающихся личностей и т. п.

Кромѣ того, къ концу года, годовымъ подписчикамъ, будетъ безплатно разосланъ „АЛЬБОМЪ СТРАНСТВУЮЩАГО ХУДОЖНИКА“, въ которомъ—карандашемъ, перомъ, рѣзцомъ и кистью (посредствомъ олеографіи, хромолитографіи, литографіи и гравированія) изобразятся: сцены изъ общественной, частной, служебной, уличной и охотничьей жизни. копіи съ картинъ и другихъ образцовыхъ произведеній русскихъ художниковъ; типы разновидной толпы; каррикатуры и проч.

Въ первыхъ числахъ декабря текущаго года, всѣмъ подписчикамъ „Русской газеты“, будетъ безденежно разосланъ РОСКОШНО ИЗДАННЫЙ „ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ СЕМЕЙНЫЙ КАЛЕНДАРЬ“ на 1881 годъ.

Редакція въ новомъ составѣ своихъ содрудниковъ считаетъ долгомъ заявить, что „Русская газета“ съ перваго марта настоящаго года будетъ издаваться въ другомъ видѣ и приложитъ всѣ старанія, чтобы изданіе „Русской газеты“ удовлетворяло разнообразнымъ требованіямъ публики. Благодаря самому живому участію которое принимаютъ въ изданіи газеты извѣстныя силы литературнаго и ученнаго міра, редакція вполнѣ убѣждена, что „Русская газета“ съ настоящаго года получитъ то значеніе, какое она должна имѣть для своихъ читателей и какого она до сихъ поръ не имѣла.

Новая редакція „Русской газеты“ положитъ всѣ свои силы на то, чтобы страницы ея изданія были живымъ выраженіемъ „злобы дня“ и „духа времени“. Всѣ проявленія въ разносословной и разнохарактерной жизни русскаго общества, какъ въ столицахъ, такъ въ губернскихъ и уѣздныхъ городахъ и во всѣхъ захолустьяхъ провинціальной глуши, будутъ изображаться съ фотографической точностію.

Мы нестанемъ подбирать факты и окрашивать ихъ въ излюбленный какой либо цвѣтъ, но будемъ представлять на судъ общественнаго мнѣнія всякое крупное и мелкое явленіе въ томъ видѣ, въ какомъ она представляется нашимъ глазамъ.

Въ своей дѣятельности по изданію „Русской газеты“ мы беремъ за образецъ заатлантическихъ нашихъ сосѣдей —американцевъ, у которыхъ несуществуетъ, такъ называемой, „поблажки“ и у которыхъ непринято за правило говорить одно только хорошее, а о дурномъ—умальчивать. Всякій фактъ будетъ изображаться такъ какъ онъ есть на самомъ дѣлѣ, такъ сказать, недрапированнымъ, обнаженнымъ.

Вдаваясь во всѣ жизненые вопросы русскаго общества, мы конечно не оставимъ безъ вниманія нужды и интересы, общественную и частную жизнь нашего духовенства и употребимъ всѣ зависящія отъ насъ мѣры къ раскритію тѣхъ давно сложившихся роковыхъ причинъ, которыя служатъ тормазомъ для сближенія его съ остальнымъ обществомъ и для улучшенія его матеріальнаго положенія.

Мы отведемъ въ „Русской газетѣ“ приличное мѣсто и для обсужденія тѣхъ вопросовъ, которые могутъ интересовать военное сословіе.

Имѣя въ виду не одну интелегентную, но массу читающей публики, мы будемъ стремиться къ тому, чтобы каждая статья въ „Русской газетѣ“ была написана живо, легко, занимательно и общепонятно. По всѣмъ вопросамъ политической, экономической, общественной, ученой, литературной и художественной жизни, мы будемъ говорить простымъ языкомъ, неиспещряя своихъ произведеній цитатами и неподавляя ихъ ученостію и лукавымъ мудрствованіемъ.

Полнота, достовѣрность и свѣжесть извѣстій будетъ поставлена нами на первый планъ. Для достиженія этой цѣли мы сгруппировали около себя цѣлый кружокъ корреспондентовъ и репортеровъ.

Отличительной чертой нашего изданія будетъ животрепещущій интересъ минуты и быстрое всестороннее ознакомленіе публики со всѣми явленіями въ нашемъ обществѣ.

„РУССКАЯ ГАЗЕТА“ БУДЕТЪ СОДЕРЖАТЬ

I. Правительственныя распоряженія и постановленія. Отчеты административныхъ мѣстъ и лицъ. Свѣдѣнія о пребываніи Высочайшихъ особъ.

II. Политика. Обозрѣніе иностранной и внутренней политической жизни. Статьи по разнымъ государственнымъ, политико-экономическимъ и общественнымъ вопросамъ.

III. Биржа и капиталъ. Денежный рынокъ: Заграничная и внутренняя биржевая хроника. Дѣятельность банковъ, акціонерныхъ обществъ и другихъ учрежденій. Акцизы.

IV. Торговля и промыслы. Товарный рынокъ и торговая хроника. Фабричное, заводское и ремесленное дѣло. Кустарная промышленность.

V. Жизнь. Явленія въ общественной и частной жизни. Происшествія въ Россіи. Корреспонденціи. Вѣсти изъ провинціи. Случаи, слухи и курьезы.

VI. Наука и Изобретенія, открытія и искуства по всѣмъ отраслямъ знаній заграницей и въ Россіи.

VII. Хозяйство. Народное, домашнее, военное, церковное. Городское и сельское благоустройство. Санитарныя и гигіеническія нужды.

VIII. Литература. Романы, повѣсти, разсказы, очерки, сцены, стихотворенія—оригинальные и переводные. Путешествія. Фельетоны. Журналы и газеты. Біографіи.

IX. Театръ и музыка. Разборъ пьэсъ. Оцѣнка игры артистовъ на столичныхъ и провинціальныхъ театрахъ, собраніяхъ, вечерахъ и пр.

X. Судъ. Процессы въ коммерческихъ судахъ, въ общихъ и мировыхъ судебныхъ учрежденіяхъ.

XI. Исторія и статистика. Историческіе и этнографическіе очерки.

XII Свѣдѣнія: желѣзно-дорожныя, судебныя, почтовыя и другія. Телеграммы.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Безъ доставки:

На годъ (съ 1 марта 1880 по 1 марта 1881)	6 р. 50 к.
„ 1/2 года	3 р. 50 к.
„ 3 мѣсяца	2 р. — к.
„ 1 мѣсяцъ	1 р. — к.

Съ доставкой или пересылкой:

На годъ	8 р. — к
„ 1/2 года	4 р. 25 к
„ 3 мѣсяца	2 р. 50 к
„ 1 мѣсяцъ	1 р. 15 к

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ

Въ Москвѣ: въ конторѣ изданія „Русской газеты“ типографія **Императорскихъ** Московскихъ театровъ, у Зоологическаго сада, д. И. И. Смирнова; въ книжномъ магазинѣ И. И. Смирнова, на углу Охотнаго ряда и Моховой улицы, д. Корзинкина. Въ конторѣ редакціи: Никитская, противъ Никитскаго монастыря, д. княженъ Вадбольскихъ и у всѣхъ извѣстныхъ книгопродавцевъ.

Въ С.-Петербургѣ: въ отдѣленіи конторы „Русской газеты“ при книжномъ магазинѣ Карбасникова и у другихъ извѣстныхъ книгопродавцевъ.

Иногородныхъ просимъ исключительно обращаться въ контору изданія „Русской газеты“, Москва, типографія Императорскихъ Московскихъ театровъ, у Зоологическаго сада, д. И. И. Смирнова.

*) Первый листъ котораго преимущественно будетъ посвященъ торжеству 19 февраля, сего года, по случаю благополучнаго 25-ти лѣтняго царствованія Государя Императора, съ его портретомъ.

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Յիսնաղի Տաւիղ» Ֆրէյդունի գրքոյկը պ. Զ. Գրիգորեանցի և Կենտրոնական գրավաճառանոցներում: Գրքոյկի Գինն է 30 կ., գաւառներից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Պ. Յովհաննէս Սուզանաճեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ԾԱԽՎՈՒՄ է թէ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ և թէ Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ գրավաճառանոցներում և պ. Ծատուրեանի խանութում «ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Արծրունւոյ: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

1—5

Дозволено Цензурою 10 Марта 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխէլսոնի Типографія А. А. Михельсона